

insurance

Страховий
ринок
білорусі

Рівень розвитку страхового ринку свідчить про ступінь розвитку економіки країни. В розвинених країнах страхування займає достатньо велику долю в ВВП і саме через посередництво страхового ринку відбувається значна частина інвестицій в економіку.

Страховий ринок Білорусії характерний

1. високим ступенем концентрації

2. відсутністю необхідної конкуренції

3. домінуванням державної форми
власності

4. преференціями страхових
організацій, що контролюються
державою.

Історія розвитку страхування в РБ

Страховий ринок Республіки Білорусь почав свій розвиток з початку 90-их, в період розвитку підприємницької діяльності. Було створено більше 40 страхових організацій.

В даний час на страховому ринку республіки здійснюють страхову діяльність 24 страхові організації, дві з яких отримали дане право відносно недавно. Це Республіканське унітарне підприємство «Білоруська національна перестраховальна організація» і Білоруське республіканське унітарне підприємство експортно-імпортного страхування «Белексімгарант».

Урядом РБ були створені державні страхові організації:

- **Білоруське республіканське унітарне страхове підприємство «Белгосстрах»**
- **Білоруське державне підприємство експортно-імпортного страхування «Белексімгрант»**
- **Республіканське унітарне підприємство «Білоруська національна перестраховальна організація».**

Створюючи дані організації, Уряд, в першу чергу, орієнтувався на необхідність створення дієвого механізму мінімізації втрат від непередбачених ситуацій в економіці республіки, посилення соціального захисту населення та гарантій захисту їх майнових інтересів .

Страхові організації з часткою власності держави:

- **Закрите акціонерне страхове товариство « Промтрансінвест »**
- **Закрите акціонерне страхове товариство « ТАСК »**
- **Закрите акціонерне страхове товариство « Белнефтестрах »**
- **Страхове товариство з обмеженою відповідальністю « Белкоопстрах ».**

Одна з відмінних рис таких страхових компаній полягає в наданій їм державою можливістью проводити обов'язкові види страхування.

Структура сучасного страхового ринку

З 24 страхових організацій, що здійснюють свою діяльність у Білорусі, з них 8 - державні або з часткою держави у статутних фондах, 16 - приватні, з приватних 11 - за участю іноземного капіталу. А в 2008 р. була зареєстрована перша страхова компанія з 100%- вим іноземним капіталом - ЗАТ «Генерали». Проте, обсяги іноземного капіталу в секторі невеликі. При встановленій урядом квоті в 30 %, вони складають всього лише 6 % в сукупному статутному фонді страхових компаній.

Можна запропонувати угруповання страхових організацій в залежності від орієнтації їх страхового портфеля з добровільних видів страхування на послуги фізичним або юридичним особам:

- Організації зі страховим портфелем, орієнтованим на фізичних осіб: Белгосстрах , ЗАТ "Страхова компанія Альва" , СБА ЗАСТ "Купала " , ЗАСТ " КЕНТАВР " ;

- Організації зі страховим портфелем, орієнтованим на юридичних осіб: УСП " Белвнешстрах " , ЗАСТ " Белнефтестрах " , ЗАСТ " Бенір , " Бєлексімгарант " , СТОВ" Белкоопстрах " , ВАСТ " Багач " , ЗАСТ «Басо» ;

- Організації без чітко вираженої орієнтації в страховому портфелі : ЗАСТ " Промтрансінвест " , ЗАСТ "ТАСК , ЗАСТ " Броллі " , ЗСАТ «Белінгострах»" , ВАСТ «Бі енд Бі іншуренс Ко».

Страховою організацією ІП ЗАСТ « Генерали » страховий портфель в даний час не сформований.

**Перелік страхових компаній
Білорусії із зазначенням
форм власності та видів
послуг (таблиця 1) .**

Наименование страховой компании	Форма собственности	Обязательные виды страхования	Добровольные виды страхования, в том числе					
			Страхование имущества граждан	Страхование транспорта граждан	Страхование имущества юр. лиц	Страхование медицинских расходов	Страхование от несчастных случаев и болезней на время поездки за	Добровольные виды страхования, относящиеся к страхованию жизни
"Белэксимгарант"	г	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Белгосстрах	г	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ЗАО "Страховая компания Аль Ве На"	ич		✓	✓	✓	✓	✓	
ЗАСО "БАСО"	ич		✓	✓	✓		✓	
ЗАСО "Белнефтестрах"	ш	✓	✓	✓	✓		✓	
ЗАСО "БЕНИР"	ич				✓			
ЗАСО "БРОЛЛИ"	ич		✓	✓	✓	✓	✓	
ЗАСО "Виктория"	ич		✓	✓	✓		✓	
ЗАСО "ГАРАНТИЯ"	ич		✓	✓	✓	✓	✓	
ЗАСО "КЕНТАВР"	ич		✓	✓	✓		✓	
ЗАСО "Промтрансинвест"	ш	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ЗАСО "ТАСК"	ш	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ЗСАО "БелИнгострах"	ич		✓	✓	✓	✓	✓	
ИП ЗАО "Генерал"	ич							
ОАО "Белорусский народный страховой пенсионный фонд"	ч							✓
ОАСО "БАГАЧ"	ч		✓	✓	✓		✓	
ОАСО "Би энд Би иншуренс Ко"	ич		✓	✓	✓		✓	

www.infobank.by Наименование страховой компании	Форма собственности	Обязательные виды страхования	Добровольные виды страхования, в том числе					
			Страхование имущества граждан	Страхование транспорта граждан	Страхование имущества юр. лиц	Страхование медицинских расходов	Страхование от несчастных случаев и болезней на время поездки за	Добровольные виды страхования, относящиеся к страхованию жизни
ОАСО "Пенсионные гарантии"	ч							√
РДУСП "Стравита"	г							√
СБА ЗАСО "Купала"	ич		√	√	√	√	√	
СООО "Белкоопстрах"	шг	√	√	√	√	√	√	
УСП "Белвнешстрах"	ч		√	√	√		√	
УСП "Седьмая линия"	ч							√
Государственное предприятие «Белорусская национальная перестраховочная организация»	г	Занимается исключительно перестрахованием						

г – государственная форма собственности;

шг – с долей государства более 50 %;

ч – частная форма собственности;

ич – с участием иностранного капитала.

Основні результати діяльності страхових організацій

Незважаючи на численні регуляторні бар'єри, в Білорусії спостерігалось зростання надходжень з прямого страхування і перестраховування в останні роки. Більш того, білоруський страховий ринок не відчув настільки гостро проблем, з якими зіткнулися розвинені країни під час фінансової кризи 2008 р. в силу його низької інтегрованості у світову фінансову систему, низькою розвиненістю, протекціонізму держави.

Основные показатели деятельности страховых организаций Республики Беларусь за 2013 год

За 2013 год взносы страховых организаций республики по прямому страхованию и сострахованию составили 6 645,1 млрд рублей. Прирост страховых взносов за 2013 год по сравнению с 2012 годом в действующих ценах составил 2 307,5 млрд рублей, или 53,2%.

По добровольным видам страхования страховые взносы составили 3 632,3 млрд рублей. Удельный вес добровольных видов страхования в общей сумме страховых взносов составил 54,7% (за 2012 год – 49,0%). В структуре страховых взносов по добровольным видам страхования на долю личного страхования приходится 26,5%; имущественного страхования – 67,0%, страхования ответственности – 6,5%.

Страховые взносы по обязательным видам страхования за 2013 год — 3 012,8 млрд рублей. Удельный вес обязательных видов страхования в общей сумме взносов составляет 45,3% (за 2012 год – 51,0%), из них личное страхование – 42,4% от суммы страховых взносов по обязательным видам страхования, имущественное – 11,4%, страхование ответственности – 46,2%.

За 2013 год сумма выплат страхового возмещения и страхового обеспечения составила 2 761,3 млрд рублей, из них на долю добровольных видов страхования приходится 1 157,2 млрд рублей (41,9%), обязательных видов страхования – 1 604,2 млрд рублей (58,1%).

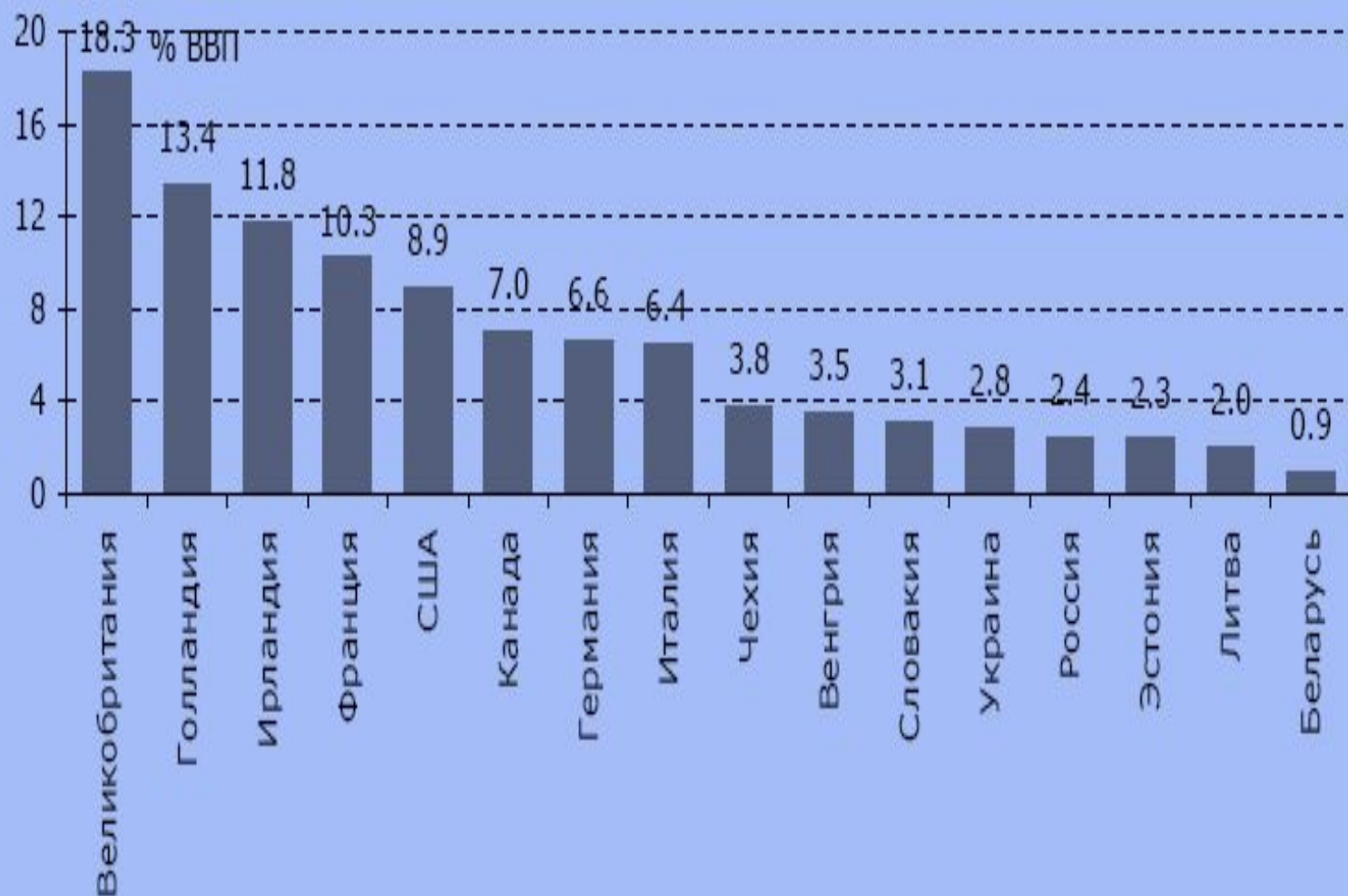
Уровень страховых выплат в сумме страховых взносов за 2013 год составил 41,6% (за 2012 год – 47,6%).

Общая сумма страховых резервов, сформированных страховыми организациями республики, по состоянию на 01.01.2014 составила 4 699,4 млрд рублей. Страховые резервы по видам страхования иным, чем страхование жизни, составляют 3 833,5 млрд рублей, а по видам страхования, относящимся к страхованию жизни, – 865,9 млрд рублей (на 01.01.2013 – 2 119,8 млрд рублей и 555,3 млрд рублей соответственно).

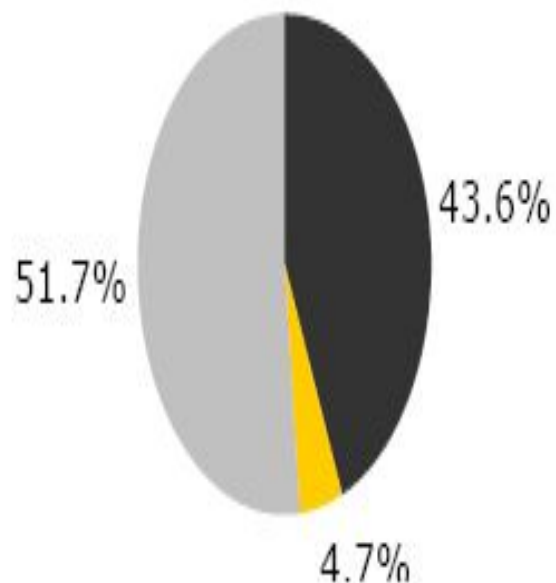
По состоянию на 01.01.2014 собственный капитал страховых организаций республики составил 11 800,0 млрд рублей и увеличился по сравнению с 2012 годом в действующих ценах на 943,8 млрд рублей. Уставный капитал составляет 9 649,1 млрд рублей, или 81,8% от величины собственного капитала.

Среднесписочная численность работников страховых организаций республики за 2013 год составила 17 353 человека, в том числе штатных – 9 080 (за 2012 год – 17 131 и 9 026 человек соответственно).

Рис. 2. Уровень распространения страхования в отдельных странах,

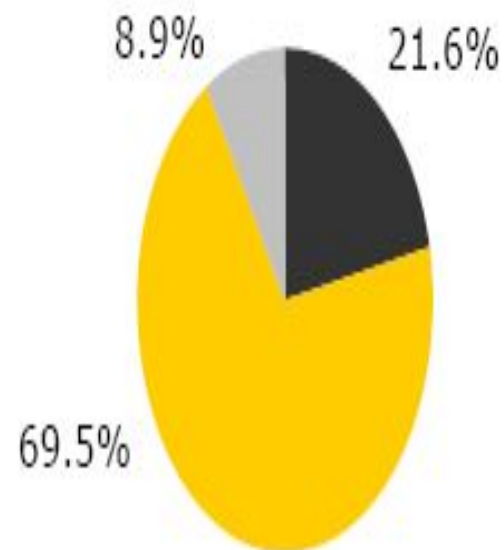

обязательное страхование

- личное страхование
- имущественное страхование
- страхование ответственности

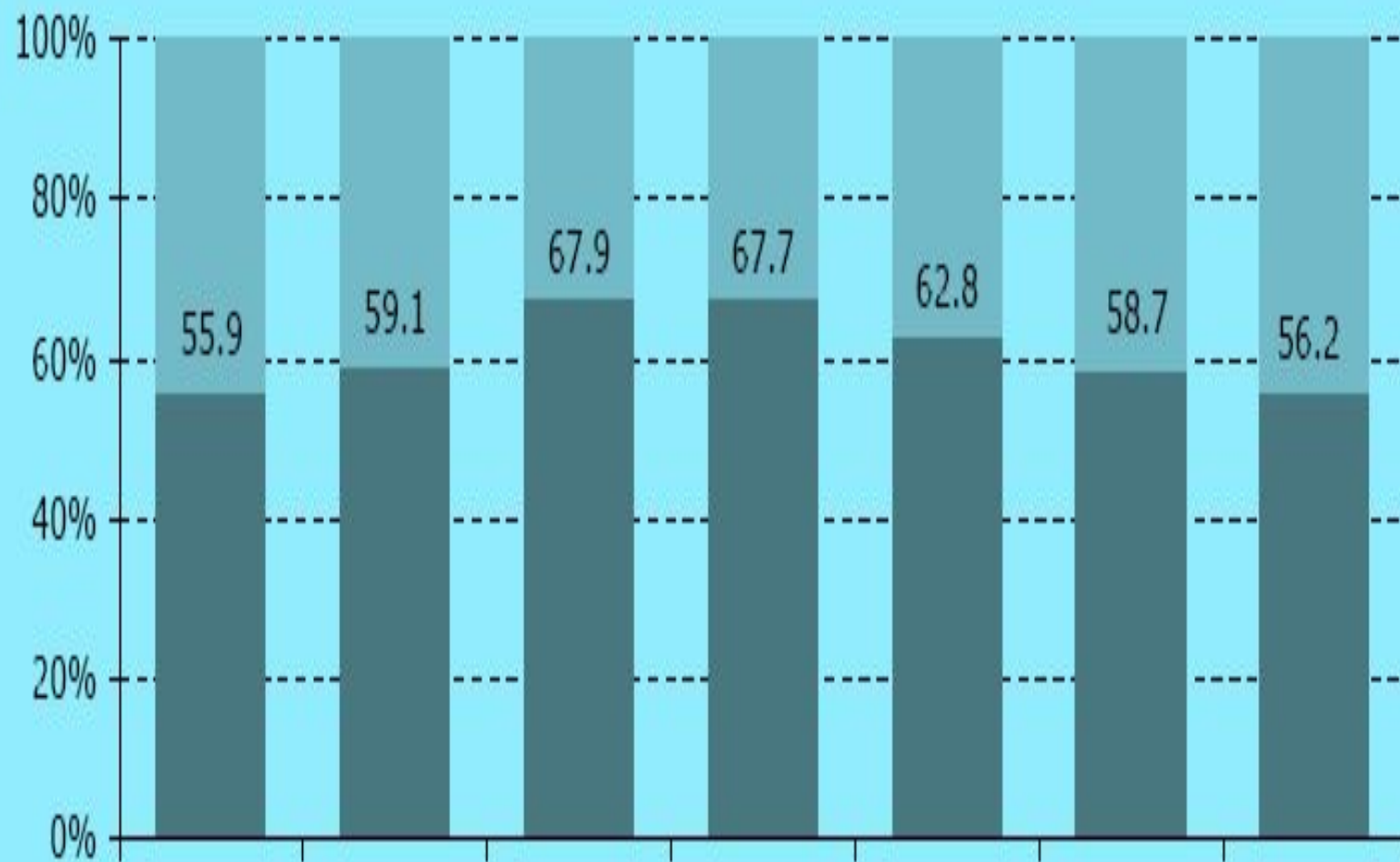
добровольное страхование

- личное страхование
- имущественное страхование
- страхование ответственности

Источник: Национальный банк РБ.

Рис. 4. Удельный вес обязательного/добровольного страхования в общей сумме страховых взносов, %

Рівень рентабельності білоруських страхових компаній насправді виявляється досить низьким. Страхова організація постійно несе витрати з обслуговування поліса. У світовій практиці подібні витрати становлять до 40% від суми страхового внеску. У Білорусі прийнятий норматив 30 %. Цих коштів, як правило, не достатньо для компенсації операційних витрат страховиків. Різницю страхові компанії змушені покривати зі своєї балансового прибутку, тим самим знижується фактичний рівень рентабельності. Також слід враховувати, що рентабельність відрізняється за видами страхування.

Капіталізація страхового ринку не достатня для страхування великих ризиків. Збільшити цей показник можна або за рахунок залучення інвестицій, або за рахунок капіталізації прибутку. Існуюче регулювання ринку не створює стимулів для притоку як місцевого, так і іноземного капіталу. Обмежені можливості і по капіталізації прибутку. У приватних компаній обтяжені можливості з її нарощування, а у державних можливе вилучення прибутків до бюджету.

Указ № 530 від 25.08.2006 р. «Про страхову діяльність» із змінами та доповненнями в 2007 і 2008 рр.. ввів Положення про страхову діяльність, в якому викладені основи регулювання страхового ринку. Зокрема, у Положенні визначаються основні учасники ринку, особливості реєстрації страховиків, правила здійснення страхової діяльності та допуск страховиків до певних видів страхування.

Збільшено вимоги до мінімального статутного фонду страхових організацій. Для страхових компаній, що здійснюють страхування життя, мінімальний розмір статутного фонду повинен становити тепер не менше 2 млн. євро (раніше 400 тис. євро), для компаній, що здійснюють інші види страхування, - 1 млн. (замість 200 тис. євро), для тих, котрі займаються тільки перестраховальною діяльністю - 5 млн. євро (замість 500 тис. євро). Страхові організації, створені до набрання чинності цього рішення, були зобов'язані поетапно збільшити статутні фонди до 01.05.2011р. Невиконання цих умов мало призвести до ліквідації компаній. Цілями збільшення статутних фондів страховиків є збільшення ємності внутрішнього страхового ринку, зростання його капіталізації, скорочення обсягів перестраховання за кордоном, зростання інвестицій в економіку країни.

Регуляторні реформи, які здійснювалися в страховому секторі останнім часом, носили різноспрямований характер. Був виданий указ, який зобов'язав держпідприємства, а також юридичні особи, на рішення яких може впливати держава, обслуговуватися тільки в державних страхових по всіх видах майнового страхування, котрі не належать до страхування життя. З іншого боку, в тому ж році були реалізовані деякі заходи щодо лібералізації страхового сектора.

У контексті лібералізації економіки в цілому і страхового сектора, зокрема, уряд розглядає можливість допустити до страхування життя іноземні компанії. Для цього вони повинні будуть стати резидентами країни і здійснювати інвестиції від акумульованих премій на території країни. Допускається можливість поступової лібералізації інших сегментів страхування, проте поки ніяких конкретних рішень у даному напрямку урядом не прийнято.

**Страховий ринок Республіки
Білорусь характеризується
такими основними рисами.
З одного боку :**

Наявністю більше 2-х десятків страхових організацій державної та недержавної форми власності, більшість з яких, працюють на ринку більше 15 років;

Досить високим ступенем присутності страховиків через філії, представництва та мережі страхових агентів в регіонах республіки;

Наявністю кількох професійних страхових консультантів, що дозволяють своїм клієнтам укласти договори страхування на кращих умовах з наступним їх супроводом;

Високим рівнем професійної підготовки фахівців страхових організацій і страхових брокерів;

Відсутністю «сірих» страхових схем; високою підконтрольністю з боку держави;

Готовністю страховиків до роботи з великим обсягом договорів та до пропозиції на ринку нових страхових продуктів і програм.

З іншого боку:

Своєрідною державною політикою в галузі страхування, котра поки не розглядає страхування як найбільш ефективну систему захисту ринкової економіки від передбачуваних ризиків, як фактор економічної стабільності і стимул розширення підприємницької діяльності, як засіб формування довгострокових інвестиційних ресурсів;

Нестійкістю страхового законодавства слабо спрямованого на стимулювання розвитку страхування, на актуалізацію самої ідеї страхування і формування т.зв. страхової культури суспільства;

Дисбалансом державної політики щодо учасників різних форм власності, недостатнім використанням ринкових принципів і підходів;

Низькою страховою культурою населення, керівництва підприємств, котрі недооцінюють можливості страхування, як механізму передачі своїх ризиків і збитків третій особі (страховику), котрі звикли не оцінювати наслідки настання можливих подій і готових покривати збитки, що виникають, за рахунок інших "традиційних" джерел

Переважанням обов'язкових видів страхування, обсяг зборів за якими, незважаючи на деяке зниження, поки ще перевищує 50,0% від загальної суми страхових внесків;

І як наслідок низьким рівнем поширення страхових послуг: основні показники, такі як частка страхових внесків у ВВП і розмір внесків на одну людину, залишаються низькими і не відповідними нинішньому рівню економічного розвитку країни.

Таким чином, можна говорити про початок інтеграції страхового ринку РБ в міжнародне співтовариство і початок нового етапу розвитку даного фінансового інституту. Але належить зробити чимало для визнання білоруських страховиків рівноправними гравцями страхового ринку за межами нашої республіки.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

